
**HUKUK USULÜ
MUHAKEMELERİ
KANUNU
(İLGİLİ MADDELER)**

HUKUK USULÜ MUHAKEMELERİ KANUNU

Kanun No: 1086

Kabul Tarihi : 18.6.1927

(Sadece İlgili Maddeler Alınmıştır)

(2-4.7.1927 tarih ve 622-624 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.)

BİRİNCİ BAP

Umumi hükümler

İKİNCİ FASIL

Hakimin davaya bakmaktan memnuiyeti ve reddi

Madde 28 – Hakim aşağıdaki hallerde davaya bakmaktan memnudur. Talep edilmese bile bizzat istinkafa mecburdur:

- 1 – Kendisine ait olan veyahut doğrudan doğruya veya dolayısıyla alakadar olduğu davalarda,
- 2 – Aralarında evlilik rabıtası mürtefi olsa bile karısının davasında ve neseben veya sebeben usul ve furuunun veya üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) neseben veya kendisiyle sıhriyet hasıl olan evlilik mürtefi olsa dahi ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) sebeben civar hı-sımlarının veya aralarında evlatlık rabıtası bulunanın davasında,
- 3 – İki taraftan birinin vekili veya vasisi veya kayyımı sı-fatiyle hareket ettiği davalarda,
- 4 – Hini davada heyeti idaresinden bulunduğu cemiyete, belediyeye veya diğer hükmi bir şahsa ait davalarda.

Madde 29 – Aşağıdaki hallerde hakim bizzat kendisini

reddedebilir veya iki taraftan biri canibinden reddolunabilir:

1 – Davada iki taraftan birine nasihat vermiş veya yol göstermiş olması,

2 – Davada iki taraftan biri veya üçüncü şahıs muvacehesinde kanunen icap etmeden reyini beyan etmiş olması.

3 – Davada şahit veya ehlihibre veya hakem ve yahut hakim sıfatıyla dinlenmiş veya hareket etmiş olması,

4 – Davanın dördüncü dereceye kadar (bu derece dahil) civar hısımlarına ait bulunması,

5 – Dava esnasında iki taraftan birisiyle davası veya aralarında bir düşmanlık bulunması,

6 – Umumiyetle hakimin bitarafılığından şüpheyi mucip esbabı mühimme bulunması.

Madde 30 – Davaya bakmaktan memnu bulunan hakim ancak iki tarafı teşkil edenlerin cümlesinin sarih ve tahriri muvafakatleri ile muhakemede hazır bulunabilir. **(Değişik ikinci cümle: 26/9/2004 – 5236/2 md.)** Aksi takdirde memnuiyet sebebinin doğduğu tarihten itibaren yapılan tüm işlemler, kararı veren ilk derece mahkemesi ise bölge adliye mahkemesince, bölge adliye mahkemesi ise Yargıtayca iptal olunabilir. Hüküm ve kararlar ise her halde iptal olunur. Hakim masarifi muhakeme ile mahkum edilebilir.

Madde 31 – Hakim reddini mucip sebeplerden biri varken bizzat istinkaf etmezse iki taraftan biri ret talebinde bulununcaya kadar davaya bakabilir.

İki taraf muvafakat etseler bile ret sebeplerinden biri varsa, hakim bizzat istinkaf edebilir.

Madde 32 – (Değişik: 16/7/1981 - 2494/3 md.) Bir hakim reddini gerektiren sebepleri bildirerek davaya bakmaktan çekinirse, ret istemini incelemeye yetkili olan merci, bu çekinmenin yerinde olup olmadığına karar verir.

Madde 33 – (Değişik: 16/7/1981 - 2494/4 md.) Hakim reddi dilekçesi reddolunacak hakim mensup olduğu mahkemeye verilir, Vekilin, hakim reddi isteminde bulunabilmesi bu konudaki yetkisinin vekaletnamede açıkça belirtilmiş olması şartına bağlıdır.

Hakimin reddi istemi, reddi istenen hakim katılmaksızın mensup olduğu mahkemece incelenir. Reddedilen hakim iştirak etmemesinden dolayı mahkeme teşekkül edemez veya mahkeme tek hakimden oluşuyor ise, ret istemi o yerde asliye hukuk hakimliği görevini yapan diğer mahkeme veya hakim tarafından incelenir. O yerdeki asliye hukuk hakimliği görevi bir hakim tarafından yerine getiriliyorsa o hakim hakkındaki ret istemi, asliye ceza hakimi varsa onun tarafından, yoksa en yakın asliye hukuk mahkemesince incelenir.

Sulh hukuk hakimi reddedildiği takdirde, ret istemi o yerdeki diğer sulh hukuk hakimi tarafından incelenir. Sulh Hukuk hakimliği görevi tek hakim tarafından yerine getiriliyorsa ret istemi, bulunma sıralarına göre, o yerdeki sulh ceza hakimi, asliye hukuk hakimi, asliye ceza hakimi, bunların da bulunmaması halinde en yakın yerdeki sulh hukuk hakimi tarafından incelenir.

(Ek fıkra: 26/9/2004 – 5236/ 3 md.) Bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin başkan ve üyelerinin reddi is-

temi, reddedilen başkan ve üye katılmaksızın görevli olduğu dairece incelenerek karara bağlanır.

Madde 34 – (Değişik: 16/7/1981 - 2494/5 md.)

Hakimin reddi sebebini bilen tarafın ret isteğini en geç ilk oturumda bildirmesi gerekir. Taraf, ret sebebini dava ya bakıldığı sırada öğrenmiş ise en geç ondan sonraki ilk oturumda yeni bir işlem yapılmadan önce bu isteğini hemen bildirmek zorundadır. Belirtilen sürede yapılmayan ret isteği dinlenmez.

Hakimin reddi dilekçe ile olur. Bu dilekçede, ret isteğinin dayandığı durum ve olaylarla delillerin açıkça gösterilmesi ve varsa belgelerin eklenmesi gerekir.

Ret isteğinden vazgeçmek hükümsüzdür.

Hakimi reddeden taraf, dilekçesini karşı tarafa tebliğ ettirir. Karşı taraf buna beş gün içinde cevap verebilir. Bu süre geçtikten sonra başkatip tarafından ret dilekçesi, varsa karşı tarafın cevabı ve ekleri dosya ile birlikte reddi istenen hakime verilir. Hakim beş gün içinde dosyayı inceler ve ret sebeplerinin yerinde olup olmadığı hakkındaki düşüncesini yazı ile bildirerek dosyayı hemen merciiine gönderilmek üzere başkatibe verir.

Ret sebepleri yazılı delillere dayanmıyorsa merci, isteği reddetmekte veya gösterilen tanıkları dinleyerek bir karar vermekte serbesttir.

Ret sebebi sabit olmasa bile merci bunu muhtemel görürse ret isteğini kabul edebilir.

Ret sebepleri hakkında yemin teklif olunamaz.

Hakimi çekinmeye davet hakimin reddi hükmündedir.

Madde 35 – (Değişik: 16/7/1981 - 2494/6 md.)

Hakimin reddi istemi aşağıdaki hallerde kabul edilmeyecek geri çevrilir.

1. Ret isteği zamanında yapılmamışsa,
2. Ret sebebi veya inandırıcı delil gösterilmemişse,
3. Ret isteminin davayı uzatmak amacıyla yapıldığı açıkça anlaşılıyorsa.

Bu hallerde ret isteğinin, toplu mahkemelerde reddedilen hakimin müzakereye katılmasıyla, tek hakimli mahkemelerde de reddedilen hakimin kendisi tarafından geri çevrilmesine karar verilir.

(Değişik son fıkra: 26/9/2004 – 5236/4 md.) İlk derece mahkemesinin bu kararlarına karşı istinaf yoluna, bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinin başkan ve üyeleri hakkındaki kararlarına karşı da temyiz yoluna ancak hükmle birlikte başvurulabilir.

Madde 36 – (Değişik: 16/7/1981 - 2494/7 md.)

Hakimin reddi istemine ilişkin karar duruşma yapılmaksızın verilebilir.

Reddi istenen hakim ret hakkında merci tarafından karar verilinceye kadar o davaya bakamaz. Şu kadar ki gecikmesinde zarar umulan iş ve davalar bunun dışındadır. Daha önce hakkındaki ret isteği mercice reddolunan hakimin aynı durum ve olaylara dayanılarak yeniden reddedilmesi hali de hakimin davaya bakmasına engel teşkil etmez.

Merci ret isteğini kabul etmezse, reddi istenen hakim davaya bakmaya devam eder.

Hakimin reddi isteğinin merci tarafından usul veya esas yönünden kabul edilmemesi halinde istekte bulunanların her birinden bin liradan onbin liraya kadar para cezası alınmasına hükmolunur. Birden çok hakim bir arada reddedilmişse para cezasının üst sınırı uygulanır.

Hakim hakkında aynı davada aynı tarafça ileri sürülen ret isteğinin reddi halinde verilecek para cezası bir önceki para cezasının iki katından az olamaz.

Bu para cezasının tahsili için davaya bakacak mahkeme dosyanın gelişi tarihinden başlayarak onbeş gün içinde gereğini yapar.(Değişik son cümle: 26/9/2004 – 5236/5 md.) Merci kararının uygun bulunmayarak kaldırılması veya bozulması hâlinde tahsil olunmuş para cezası ilgilinin isteği üzerine geri verilir.

Madde 36/A – (Ek: 16/7/1981 - 2494/8 md.; Değişik: 26/9/2004 – 5236/6 md.)

Esas hüküm bakımından istinaf yolu kapalı bulunan dava ve işlerde hâkimin reddi istemi ile ilgili merci kararları kesindir.

Esas hüküm bakımından istinaf yolu açık bulunan dava ve işlerde ise ret istemi hakkındaki merci kararlarına karşı tefhim veya tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde istinaf yoluna başvurulabilir; bu hâlde 426/G maddesi hükmü uygulanmaz. Bölge adliye mahkemesinin bu husustaki kararlarına uymak zorunludur.

Ret isteminin reddine ilişkin merci kararının bölge adliye mahkemesince uygun bulunmayarak kaldırılması veya ret isteminin kabulüne dair merci kararının bölge ad-

liye mahkemesince uygun bulunması hâlinde, ret sebebinin doğduğu tarihten itibaren reddedilen hâkimce yapılmış olan ve ret isteminde bulunan tarafça itiraz edilen esasa etkili işlemler, davaya daha sonra bakacak hâkim tarafından iptal olunur.

Madde 36/B – (Ek: 26/9/2004 – 5236/7 md.)

Esas hüküm bakımından temyiz yolu kapalı bulunan dava ve işlerde, bölge adliye mahkemesi başkan ve üyelerinin reddine ilişkin bölge adliye mahkemesi kararları kesindir.

Esas hüküm bakımından temyiz yolu açık bulunan dava ve işlerde ise, ret istemi hakkındaki karar, tefhim veya tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde temyiz edilebilir. Bu hâlde 426/G maddesi hükmü uygulanmaz. Yargıtayın bu husustaki kararına uymak zorunludur.

Bölge adliye mahkemesi hâkiminin reddine ilişkin istemin reddi konusundaki kararın temyizi üzerine Yargıtayca bozulması veya ret isteminin kabulüne ilişkin kararın Yargıtayca onanması hâlinde, ret sebebinin doğduğu tarihten itibaren reddedilen hâkimce yapılmış olan ve ret isteminde bulunan tarafça itiraz edilen esasa ilişkin işlemler, davaya daha sonra bakacak olan bölge adliye mahkemesi tarafından iptal olunur.

Madde 37 – Reddi hakim esbabına müsteniden davanın zabıt katibi de reddolunabilir. İşbu ret talebi katibin ifayı vazife eylediği mahkeme tarafından tetkik olunur. (Ek cümle: 26/9/2004 – 5236/8 md.) Bu konuda verilecek kararlar kesindir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Taraflar

BİRİNCİ KISIM

Tarafların ehliyeti

Madde 38 – Davaya ehliyet Kanunu Medeni ile tayin olunmuştur.

Madde 39 – Ehliyeti haiz olan hükmi şahıslar, kanuni uzuvları vasıtasıyla ve icap eden mezuniyeti istihlal ile hareket ederler.

Aksi halde hakim tayin edeceği müddet zarfında şeraitin ikmalî için muhakemeyi talika mecbur olduğu gibi davanın her halinde taraflardan her biri de bunu talep edebilir. Ancak müstacel işlerde hakim davanın muvakkaten devamına karar verebilir.

Madde 40 – Hakimin tayin ettiği müddet zarfında şeraiti lazime ikmal olunmazsa yapılan muamele hükümsüz addolunur. Şu kadar ki kanunen davanın takibi bir makamın mezuniyetine mütevakkıf ise hakim bu makamı haberdar etmek şartıyla yeni bir mühlet de verebilir.

Madde 41 – İki taraftan birinin vefatı halinde diğer tarafın, talebiyle hakim davanın takibi için bir kayyım tayin edebilir.

Madde 42 – Taraflardan birinin vesayet altına alınması veya kendisine kanuni bir müşavir tayin edilmesi talep edilir ise hakim bu hususta kati bir karar verilinceye kadar muhakemeyi talik edebilir.

Taraflardan biri icabı kanuniye binaen şifahaneye konul-

muş veya ihtilattan meni ve tecrit edilmiş olup da asaleten veya vekaleten mahkemede bulunması mümkün değilse kezalik o kimse hakkında davayı takip için bir kayyım tayin olununcuya kadar muhakeme talik olunabilir.

İKİNCİ KISIM

Tarafların taaddüdü, davanın tefrik ve tevhidî

Madde 43 – Birden ziyade kimseler aşağıdaki hallerde birlikte dava ikame edebilecekleri gibi birlikte aleyhlerine de dava ikame olunabilir:

1 – Müddeiler veya müddealehyler arasında müddeabih olan hak veya borcun iştirak halinde bulunması veyahut müşterek bir muamele ile hepsinin lehine bir hak taahhüt edilmiş olması veya kendilerinin bu suretle taahhüt altına girmeleri,

2 – Davanın, her biri hakkında aynı sebepten neşet etmesi.

Madde 44 – Müctemian müddei veya müddealehy olanlar birlikte hareket ederler. Ancak bunlardan biri hususi bir iddia veya müdafaa vasıtasına malik ise onu ayrıca kullanabilir. Birlikte hareket edenler herhalde davaya bakan mahkemenin, dairei kazası dahilinde müşterek bir ikametgah göstermeğe mecburdurlar.

Madde 45 – (Değişik: 16/7/1981 - 2494/9 md.)

Aynı mahkemede görülmekte olan davalar, aralarında bağlantı bulunması halinde, davanın her safhasında, istek üzerine veya kendiliğinden mahkemece birleştirilebilir.

Davalar ayrı mahkemelerde açılmış ise, bağlantı nedeni ile birleştirme talebi ikinci davanın açıldığı mahkeme

önünde ilk itiraz olarak ileri sürülebilir. Birinci davanın açıldığı mahkeme, ilk itirazın kabulüne ve davaların birleştirilmesine ilişkin kararın kesinleşmesinden sonra bununla bağlıdır.

Davaların aynı sebepten doğması veya biri hakkında verilecek hükmün diğerini etkileyecek nitelikte bulunması halinde bağlantı var sayılır.

(Mülga: 26/9/2004 – 5236/20 md.)

Madde 46 – (Değişik: 16/7/1981 - 2494/10 md.)

Mahkeme, yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesini sağlamak için, birlikte açılmış veya sonradan birleştirilmiş davaların ayrılmasına, davanın her safhasında, istek üzerine veya kendiliğinden karar verebilir.

Madde 47 – Kanunu Medeni mucibince müştereken dava ikame etmeleri veya aleyhlerine ikame olunması iktiza edenlerin davalarında tefrik kararı verilemez.

Madde 48 – (Değişik: 16/7/1981 - 2494/11 md.)

Birleştirme ve ayırma istekleri, dilekçe ile veya duruşmada sözlü olarak da yapılabilir.

(Değişik ikinci fıkra: 26/9/2004 – 5236/9 md.) Aynı mahkemede görülmekte olan davalar yönünden verilen birleştirme ve ayırma hususundaki ilk derece mahkemesi kararları hakkında istinaf yoluna; bölge adliye mahkemesi kararları hakkında ise temyiz yoluna; ancak hükmle birlikte gidilebilir. Şu kadar ki, bu husus tek başına; bölge adliye mahkemesinde hükmün kaldırılarak esastan incelenmesi, Yargıtay da bozma sebebi teşkil etmez.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Davanın ihbarı

Madde 49 – İki taraftan biri davayı kaybettiği takdirde üçüncü şahsa rücu hakkı olduğu mülahazasında bulunursa makamına kaim olarak davayı takip veya davada üçüncü şahıs sıfatıyla kendisine iltihak etmesi lüzumunu o şahsa ihbar edebilir.

Davanın her halinde ihbar caizdir. Şu kadar ki ihbar için iki tarafın biri canibinden vuku bulacak mühlet talebi davanın ikamesini veya davada rücuu icap eden vasitanın mahkemeye arzını mütaakıp dermeyan edilmezse mühlet verilemez.

Madde 50 – Üçüncü şahıs ihbar eden kimsenin makamına kaim olarak davayı takip etmeği kabul ederse davayı kendi namına takip edemeyip yalnız ihbar eden şahsı temsil eder.

Madde 51 – Üçüncü şahıs ihbar eden kimsenin makamına kaim olarak davayı takip veya davaya müdahale eylemediği halde bu hususu ihbar eden kimse davada bulunmağa mecburdur. Şu kadar ki ihbar tarihinden itibaren üçüncü şahsa karşı yalnız hilesinden veya ağır kusurundan mesuldür.

Madde 52 – Kendisine ihbar vakı olan üçüncü şahıs o hususta başkasına hakkı rücuu olduğu mülahazasında ise kendisi de o kimseye keyfiyeti ihbar edebilir. Bu suretle ihbarın tevalisi caizdir. Bu gibi hallerde hakim ancak zaruri olan mühletleri verir ve mühlet talep edenlerden teminat da istiyebilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Üçüncü şahsın müdahalesi

Madde 53 – Hakkı veya borcu bir davanın neticesine bağlı olan üçüncü şahıs iki taraftan birine iltihak için dava müdahale edebilir.

Madde 54 – Müdahale talebi muhakeme bitinciye kadar dermeyan olunabilir ve davayı asliyenin ceryanı talik olunur. Müdahale talebi arzuhal ile olur.

Tahkikat hakimi tarafından tayin olunacak muhakeme günü arzuhale işaret edilerek suretleri iki tarafa tebliğ olunur.

Madde 55 – Tayin olunan günde iki taraftan her biri müdahale talebine itiraz edebilir ve işbu itiraz tahkikat hakimi tarafından hadiseler hakkındaki usule tevfikeyan tetkik ile karar verilir.

Madde 56 – Müdahale talebinin kabulü halinde müdahil ancak davayı bulunduğu noktadan itibaren takip edebilir.

Madde 57 – Müdahil iltihak ettiği tarafla birlikte hareket eder. Fakat hüküm iltihak olunan tarafa muzaf olarak verilir. Mahkeme iltihak olunan tarafla müdahil arasında tahaddüs edecek hakkı rücu davasını birlikte halledebilir.

Madde 58 – İşbu fasıl ahkamı kanunen müddeiumuminin müdahalesi lazımgelen hukuk davalarında da tatbik olunur.

DÖRDÜNCÜ FASIL

İki taraf vekilleri

Madde 59 – Dava ikamesine ehil olan her şahıs davasını bizzat veyahut intihap edeceği vekil vasıtasıyla ikame ve takip edebilir.

Kanuni mümessiller dahi bu hakkı haizdir.

Madde 60 – Davaya vekalet, aşağıdaki hükümler müstesna olarak Kanunu Medeninin umumi hükümlerine tabidir.

Madde 61 – (Değişik: 19/3/1969 - 1136/194 md.)

Davaya vekalet deruhte etmesine kanunen imkan bulunmayan vekil mahkemeye kabul olunmaz. Bu takdirde, mahkemeye kabul edilmeyen vekilin müvekkiline, keyfiyetten bahisle, bir defaya mahsus olmak üzere re'sen davetiye gönderilir.

Madde 62 – Kanunen salahiyeti mahsusa itasına mütevakıf hususlar müstesna olmak üzere vekalet, hüküm katiyet kesbedinciye kadar davanın takibi için icap eden bilümmu muameleleri ifaya ve hükmün icrasına ve masarifi muhakemenin tahsiliyle bundan dolayı makbuz itasına ve kendisi aleyhinde de işbu muamelatın kaffesinin ifa edilebilmesine mezuniyeti mutazammındır.

İşbu mezuniyeti takyit edecek bütün kayıtlar diğer taraf indinde gayri muteber addolunur.

Madde 63 – Sarahaten mezuniyet verilmemişse vekil sulh olamaz ve aharı tahkim veya ibra ve davadan hiçbir suretle feragat veya hasmın davasını ve teklif olunan ye-

mini kabul veya mahkûmünbihi kabız ve haczi fekkedemez. Yeminin kabul veya reddini beyan için salahiyet ancak yemin edecek kimse tarafından yemin teklif olunan meseleye ittıla kesbettikten sonra verilebilir.

Madde 64 – Davaya müteaddit vekil tayin olunmuş ise her biri münferiden icrayı vekalet edebilir. Hilafına vuku bulan şart hasım indinde muteber değildir.

Madde 65 – Katibiadil, nahiye meclisi veya ihtiyar heyeti veyahut sulh hakimi tarafından imzası musaddak bir vekaletname ile vekaletini vekil ispat etmeğe ve vekaletnamenin aslını veyahut musaddak suretini dava dosyasına konulmak üzere vermeğe mecburdur. Şu kadar ki nahiye meclisi, ihtiyar heyeti veya sulh hakimi tarafından tasdik edilecek vekaletname ancak sulh hakimleri huzurunda görülecek davalar hakkında muteberdir. Devairi resmiye vekillerine mensup oldukları daire amiri tarafından usulüne muvafık surette verilen vekaletnameler, muteber olup ayrıca tasdika tabi değildir.

Madde 66 – Davanın her halinde ve esas hakkındaki hükme kadar vekaletnamenin aslı istenilebileceği bunun kafi veya usulüne muvafık olmadığı hakkında da itiraz olunabilir.

Madde 67 – (Değişik: 16/7/1981 - 2494/12 md.)

Vekaletnamenin aslını veya örneğini vermeyen vekil dava açamaz ve yargılama ile ilgili hiçbir görev yapamaz. Şu kadar ki, gecikmesinde zarar umulan hallerde mahkeme, vereceği kesin bir süre içinde vekaletnamesini getirmek şartıyla vekilin dava açmasına veya usul işlemleri

yapmasına izin verebilir. Bu süre içinde vekaletname verilmemez veya aynı süre içinde asil, yapılan işlemleri kabul ettiğini dilekçe ile mahkemeye bildirmezse dava açılmamış sayılır ve yapılan işlemler hükümsüz kalır. Bu durumda vekil, oturum harcı ile diğer yargılama giderleri ve karşı tarafın uğradığı zararları ödemeye mahkûm edilir. Bunları kötü niyetle yapan vekil aleyhine ceza takibi yapılmak ve disiplin cezası uygulanmak üzere Cumhuriyet Savcılığına ve vekilin bağlı olduğu baro başkanlığına yazı gönderilir.

Bir tarafın vekil tutmak istemesi, vekilini azletmesi, vekilin istifa etmesi, kendisinin yahut vekilinin dosyayı incelememiş bulunmaları sebebiyle yargılama başka bir güne bırakılmaz. Ancak vekil tutulmaması veya dosyanın incelenememesi kabul olunabilir bir özüre dayanıyorsa hakim bir defalık kısa bir süre verebilir. Verilen süre sonunda, vekil oturuma gelmemiş veya dosya incelenmemiş olsa bile davaya devam olunur.

Vekaletname aslının veya onanmış örneğinin her dosya için ayrı ayrı verilmesi zorunludur.

Madde 68 – Müvekkili namına muamele yapmış olan vekil nefsinin azlettiğini veya müvekkili tarafından azlunduğunu dava zaptına kayıt veya tebliğ ettirilmek suretiyle diğer tarafa bildirmedikçe, istifa ve azlin o taraf hakkında hükmü yoktur.

Madde 69 – Vekilin esnayı muhakemede müvekkili huzurunda vakı beyanatı müvekkili tarafından derhal tekzip edilmezse müvekkilden sadır olmuş addolunur.

Madde 70 – Davasını bizzat takip eden kimse huzuru mahkemede münasip olmıyan hal ve tavırda bulunur ise hakim kendisine ihtar eyler. Buna da riayet etmezse hakim derhal dışarıya çıkarılmasını emir ve icabı halinde kendisini vekil tayinine icbar eder. Vekil tayin etmediği surette gıyaben muhakeme icra ve hükmolunur.

Vekil, münasip olmıyan hal ve tavırda bulunursa yukarıki fıkralar mucibince mahkemeden çıkarılır ve mahkemece kati lüzum görülürse bu bapta esbabı mucibenin zikriyle tayin edeceği müddet zarfında başka bir vekil göndermesinin asile tebliğine karar verilir.

Müvekkil mahkemece tayin olunan müddet zarfında diğer bir vekil göndermezse mahkemeye gıyaben bakılır.

Madde 71 – Tahkikat hakimi iki taraftan birinin layıkıyla davasını takip edecek ehliyetinde olmadığını görürse bir vekili refakatine alınmasını emredebilir o kimse emre riayet etmezse muhakeme gıyaben icra olunur

YEDİNCİ FASIL

Feragat ve kabul

Madde 91 – Feragat, iki taraftan birinin netice i talebin-den vazgeçmesidir.

Madde 92 – Kabul, iki taraftan birinin diğerinin netice italebine muvafakat etmesidir.

Madde 93 – (Değişik: 16/7/1981 - 2494/13 md.)

Feragat ve kabul beyanı dilekçe ile veya yargılama sırasında sözlü olarak yapılır.

Madde 94 – Feragat veya kabul eden taraf mahkum olmuş gibi masarifi muhakemeyi tediye mecburdur.

Şu kadar ki müddeaaaleyh hal ve vaziyeti ile aleyhine dava ikamesine sebebiyet vermemiş ve ilk muhakeme cellesinde de müddeinin iddiasını kabul etmiş ise masarifi muhakeme ile ilzam olunamaz.

Feragat veya kabul netice i talebin yalnız bir kısmı hakkında ise masarifi muhakeme buna göre tayin olunur.

Madde 95 – Feragat ve kabul, kati bir hükmün hukuki neticelerini hasıl eder.

Bilbeyyine hükme raptı kanunen mecburi olan hallerde müddeaaaleyh müddeinin netice i talebini kabul ederse müddeaaaleyhin davada devamı huzuru mecburi değildir ve bu kabul bundan başka hukuki bir netice husule getirmez.

SEKİZİNCİ FASIL

Teminat

Madde 96 – Bir davada verilecek teminat mahkemenin takdir edeceği nakit veya mahkemece kabul olunacak sehim ve tahvil veya gayrimenkul rehin veyahut muteber bir banka kefaleti veya katibiadilden musaddak senetle kefil irae si suretiyle yapılır. İki taraf teminatın nevi ve şeklini mukavelenamelerinde tasrih etmişlerse teminat ona göre tayin olunur. Kanunun başka şekilde teminat gösterilmesine müsaade ettiği haller bundan müstesnadır.

Madde 97 – Türkiye'de Kanunu Medeni mucibince ikametgahı olmıyan müddei veya davaya müdahale eden kimse diğer tarafın muhtemel zarar ve ziyaniyle masari-

fi muhakemesine mukabil 96 ncı madde mucibince teminat göstermeğe mecburdur.

İşbu kaide tahkikat ve muhakeme esnasında ikametgahını ecnebi memlekete nakledenler hakkında da caridir. Muahede hükümleri mahfuzdur.

Madde 98 – Teminat talebi davanın ikamesini mütaakıp ve esasa girilmezden evvel veya Türkiye haricinde mukim olan kimse davaya dahil olur olmaz dermeyeran edilmek lazımdır. Davanın rüyeti esnasında ikametgahını ecnebi memlekete nakledenler hakkında teminat talebi nakil keyfiyetinin diğer tarafa bildirilmesini mütaakıp vaki olmak iktiza eder. Aksi halde her iki surette teminat talebi hakkı sakıt olur.

Madde 99 – Hakim tarafından tayin olunan müddet içinde teminat verilmezse muhakemede hazır bulunulmamış addolunur.

Madde 100 – Teminatın kafi veya muteber olup olmadığı hakkındaki ihtilaflar davayı tahkikeden hakim tarafından hallolunur.

ON BİRİNCİ FASIL

Müddetler ve hali sabıka irca

BİRİNCİ KISIM

Müddetler

Madde 159 – Müddetleri kanun veya hakim tayin eder. Kanunda gösterilen müstesna hallerden başka hakim kanunen tayin edilen müddetleri tezyit veya tenkis edemez. Kendinin tayin ettiği müddetleri iki tarafı dinledikten sonra makul sebeplere binaen tenkis ve tezyit edebilir.

Madde 160 – Müddetler iki tarafa tefhim ve lazım ise usulen tebliğ tarihinden itibaren başlar.

Madde 161 – Müddet gün olarak tayin edilmiş ise tefhim veya tebliğ edildiği gün hesaba katılmaz ve son günü tatil saatinde biter.

Müddet hafta veya ay olarak tayin edilmiş ise başladığı güne son hafta veya ayda tekabül eden günün tatil saatinde biter. Müddet ay nihayetine doğru başlayıp da bittiği ayın aynı günü yoksa müddet bu ayın sonunda biter. Bu suretle pazartesi günü başlamış olan müddet munkazi olacağı haftanın pazartesi gününde ve ayın birinci günü başlayan müddet munkazi olacağı ayın birinci gününde ve otuz bir Kanunuevvelde başlayan iki ay müddet şubatın son gününde biter.

Madde 162 – Tatil günleri müddette dahildir. Şu kadar ki müddetin son günü tatile tesadüf ederse tatilin ertesi günü hitam bulur.

Madde 163 – Kanunun tayin ettiği müddetler katidir. Bu müddetlerde yapılması lazım olan muamele yapılmazsa o hak sakıt olur. Hakim tayin ettiği müddetin kati olduğuna da karar verebilir. Aksi takdirde tayin olunan müddeti geçirmiş olan taraf yenisini isteyebilir. Bu suretle verilecek müddet katidir. Bir daha verilemez.

Madde 164 – Kendisine müddet verilen kimsenin ikametgahı muamele yapacağı mahalden altı saat ve daha ziyade uzakta ise müddete beher altı saat ve küsuru için bir gün zam olunur. Zammı lazım gelen müddet esbabı mucibe göstermek suretiyle iktizasına göre tenkis veya tezyit olunabilir.

Madde 165 – Kanunun veya hakimin tayin eylediği müddetin başlaması tebligaya mütevakıf ise müddet, tebliği yaptıran taraf aleyhine dahi tebliğ tarihinden itibaren başlar. Meğerki hilafına kanunda sarahat buluna.

İKİNCİ BAP

Sulh mahkemeleriyle mahkemei asliyede murafaa usulü

ÜÇÜNCÜ FASIL

Esasa cevap

İKİNCİ KISIM

Davayı mütekabile

Madde 203 – Müddeaaaleyh davayı mütekabilesini esas dava hakkındaki cevap layihasını bildirmek suretiyle ikame edebilir.

Madde 204 – Aşağıda gösterilen iddialar davayı mütekabile addolunur:

- 1 – Takas ve mahsup talebi,
- 2 – Müddeiye karşı müddeaaaleyhin ikame eylediği bilumum davalar.

Madde 205 – Takas ve mahsup talebinden başka davayı mütekabile davayı asliyeye mürtebit ise kabul ve tetkik olunur.

Madde 206 – Tetkik ve halli idari makamların salahiyeti dahilinde bulunan veya hakemler marifetiyle halli icap eden hususlara ait iddialar davayı mütekabile olarak ikame olunamaz.

Madde 207 – Müddeaaaleyhin ikame eylediği davayı mütekabileye karşı müddei cevap layihası verebilir.

Bu layiha, müddeaaaleyhin def'ine cevap makamında olup onunla birleştirilir.

İşbu layihada müddei müddeaaaleyh tarafından mütekabillen ikame olunan davaya karşı dermeyeran edeceği bilumum itirazatı iptidaiye ile davayı mütekabilenin esasına karşı vereceği cevabı yazması lazımdır.

Madde 208 – Müddeinin, müddeaaaleyh tarafından verilecek cevap layihasının kendisine tarihi tebliğinden itibaren on gün zarfında cevap vermesi lazımdır.

Madde 209 – Müddeaaaleyhin cevap layihasında dermeyeran eylediği vakıalara karşı müddei, icabı halinde 207 nci maddenin birinci ve ikinci fıkralarına tevfiği hareketle on gün zarfında inkar veya kabulü mübeyyin izahat vermeğe mecburdur.

Aynı müddet zarfında def'i de dermeyeran edebilir. Bu surette müddeinin verdiği cevap layihası derhal müddeaaaleyhe tebliğ olunur.

Madde 210 – Müddeaaaleyh, müddeinin tebliğ ettirdiği cevap layihasına on gün zarfında cevap verebilir.

Madde 211 – 179 uncu maddenin birinci ve ikinci numaralarıyla 180 inci ve 197 nci maddeler ahkamı müddeaaaleyhin cevabına mukabil müddeinin dermeyeran eylediği def'i ile müddeaaaleyhin bu defa karşı beyan eylediği defiler hakkında dahi tatbik olunur.

Madde 212 – İki taraf yazı bilmedikleri ve mahkemenin

bulunduğu mahalde vekaleti ifa edebilecek kimse bulunmadığı takdirde tahkikat hakimi iki tarafın iddia ve müdafaasını huzurlarında zabıt katibine söyleyerek yazdırır.

SEKİZİNCİ FASIL

Deliller ve İkamesi

ÜÇÜNCÜ KISIM

Ehlivukuf

Madde 275 – (Değişik: 16/7/1981 - 2494/18 md.)

Mahkeme, çözümü özel veya teknik bir bilgiyi gerektiren hallerde bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar verir. Hakimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgi ile çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişi dinlenemez.

Madde 276 – Ehlivukuf, iki taraf ittifak edemedikleri halde tahkikat hakimi tarafından intihap olunur.

Mesaili mahsusada rey ve mütalaalarını beyan etmek için Hükümet tarafından müntahap ehlivukuf varsa ehlivukufun bunlar arasından intihabı lazımdır.

Yalnız bir kişi ehlivukuf intihap edilebilir. Üçten ziyade intihap olunamaz.

Hakim lüzum görürse ehlivukufu beyan ettikleri veya edecekleri rey ve mütalaanın bitarafane olduğuna veya olacağına dair tahlif edebilir.

Madde 277 – Ehlivukuf hakimler için muayyen esbaba binaen reddolunabilir. Ret talebi hakim tarafından hadise şeklinde tetkik olunarak karar verilir. Esbabı retten dolayı yemin teklif olunamaz.

Ret talebi ehlivukufun intihap edildiğine ıttıla tarihinden itibaren üç gün zarfında vukubulmak lazımdır.

Madde 278 – Malumatına müracaat edilecek hususu bilmeksizin sanatını icra etmesi kabil olmıyan ve alenen icrayı sanat eden kimseler o husus hakkında ehlivukufu kabule mecburdurlar.

Yalnız şahitler hakkındaki esbaba binaen kabulden imtina edebilirler.

(Değişik: 26/2/1985-3156/12 md.) Mahkemeye gelmekten veya gelip de ifayı vazifeden imtina eden ehlivukuf hakkında şahadete ilişkin hükümler uygulanır.

Madde 279 – Hakim iki tarafın ifadesini istimadan sonra ehlivukufa sorulacak sualleri tayin eder. Ehlivukuf diğer taraf hazır olmaksızın iki taraftan birini isticvap edemez ve bu cihet ehlivukufa evvelemirde ihtar olunur.

Madde 280 – Tetkikat için keşif icrası veya diğer ihzari bir muamele ifası lazımgelirse iki taraftan her biri bu muamelede hazır bulunabilir.

Madde 281 – (Değişik: 16/7/1981 - 2494/19 md.)

Bilirkişinin beyan ettiği oy ve görüş hemen tutanağa geçirilir.

Bilirkişi birden fazla ise aralarında görüşürler. Görüşme sonucu bildirilen oy ve düşünceler tutanağa yazılır.

İşin niteliğine göre bilirkişilerin oy ve görüşlerini yazılı olarak bildirmeleri gerekiyorsa, hakim, raporun kaç nüsha olacağını ve verileceği süreyi belli eder. Bu süre işin niteliğine göre üç ayı geçemez. Raporun, tarafların ad ve

soyadlarını, bilirkişinin çözümü ile görevlendirildiği hususları, inceleme konusu yapılan maddî vakıaları, gerekçeyi, sonucu, bilirkişiler arasında anlaşmazlık varsa bunun sebebini düzenlendiği günü ve bilirkişilerin imzalarını taşıması gerekir. Azınlıkta kalan bilirkişi ayrı bir rapor verebilir.

Madde 282 – Ehliivukuf raporunu mahkeme kalemine verir. Verildiği tarihi başkatip rapora işaret eder ve mahkemededen evvel suretlerini iki tarafa tebliğ eder.

Madde 283 – Hakim raporda noksan ve müphem gördüğü cihetleri itmam ve izah için ehliivukufa yeni sualler tertip edebilir. İki taraf dahi noksan ve müphem cihetler hakkında ehliivukuftan izahat alınmasını raporun kendilerine tebliği tarihinden bir hafta zarfında hakimden tahriren talep edebilirler.

Hakim mütemmim izahat vermeleri zımında ehliivukufu tayin edeceği celseye davet ile şifahen istima edebilir. Ehliivukufun şifahen verecekleri izahat hulasa veçhile zapta kaydedilerek ziri kendilerine imza ettirilir.

Madde 284 – Hakikatın tezahürü için lüzum görürse tahkikat hakimi veya esas davayı rüyet edecek mahkeme evvelki veya yeniden intihap edeceği ehliivukuf vasıtasıyla tekrar tetkikat icra ettirebilir.

Madde 285 – Ehliivukufun ücreti hakim tarafından takdir olunur.

Madde 286 – Ehliivukufun rey ve mütalaaları hakimi takyit etmez.

(Ek fıkra: 12/12/2003-5020/1 md.) Mahkemeye sunulan bilirkişi raporunun maddî olgu ve fiilî gerçeklerle bağdaşmadığı yönünde kuvvetli emare ve şüphelerin bulunduğu kanaatine ulaşıldığı takdirde, bu bilirkişiler hakkında diğer kanunlardaki hukukî ve cezaî sorumluluklar saklı kalmak şartıyla 19.4.1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu hükümleri uyarınca işlem yapılmak üzere dava dosyasının tasdikli bir örneği yetkili Cumhuriyet savcılığına gönderilir.

ALTINCI KISIM

Keşif

Madde 363 – Gerek re'sen ve gerek iki taraftan birinin talebi üzerine davanın her halinde münazaalı mahallin keşfine karar verilebilir

Madde 364 – Keşif iki taraf usulen devet edildikten sonra vicahlarında ve davete icabet etmedikleri halde gıyaplarında mahkeme veya tahkikat hakimi tarafından yapılır. Mahkemei asliye, azasından birini istinabe suretiyle, keşif muameleatını yapar. Fakat pek mühim meselelerde heyetle dahi icra edebilir.

Madde 365 – Şahit ve ehliivukuf mahallinde de istima olunabilir.

Madde 366 – Keşif üzerine muameleyi mutazammın bir zabıt varakası tanzim edilir. İki taraftan birinin talebi üzerine veya re'sen plan, resim ve fotoğraflar dosyaya raptolunur.

YEDİNCİ KISIM

Hususi esbabı hüküm

Madde 367 – Tahkikat hakimi, senetsiz ispatı caiz olan davalarda re'sen veya talep üzerine bu kanunda gösterilmemiş olan diğer hüküm sebeplerinin istima ve tetkikına da karar verebilir ve bu husus hakkında iki tarafı istima ettikten sonra tebeyyün edecek hale göre iktiza eden tedbirleri ittihaz eder.

SEKİZİNCİ KISIM

Delillerin Tesbiti

Madde 368 – İki taraftan her biri, derdesti rüyet bulunan davada henüz tahkik ve tetkikına sıra gelmemiş bulunan veyahut ileride ikame edeceği davada dermeyan edilecek olan hususun şahit, keşif, ehlihibre veya diğer deliller ile tesbitini talep edebilir.

Madde 369 – Kanunu Medeni hükmü mahfuz kalmak şartıyla ancak şimdiden zabıt ve tesbit olunmazsa ileride zayi olacağı veya ikamesinde çok müşkülât çıkacağı melhuz olan deliller bu fasıl hükmüne tevfikan tesbit olunabilir.

Madde 370 – Delillerin tesbiti için salahiyettar olan mahkeme, davanın rüyet edildiği veyahut dava ikame olunmamış ise en seri ve en az masrafla delilin tesbiti kabul bulunduğu mahkeme veya sulh hakimidir.

Madde 371 – Delillerin tesbiti, ispat olunacak vaka ile şahitlere ve ehlihibreye sorulacak sualleri muhtevi ve üç nüshadan ibaret, arzuhal ile talep olunur. Arzuhal mah-

kemece şayanı kabul görülürse delillerin tesbiti için bir gün tayin edilir.

Madde 372 – Arzuhal ve mahkemenin kararı sureti diğer tarafa tebliğ olunur. Bu taraf da sorulacak diğer sualleri hakime göndermek ve muamele esnasında hazır bulunmak salahiyetini haizdir. Müstedinin hukukunu muhafaza için zaruri görüldüğü veyahut müstacel esbab bulunduğu surette istisnaen tebligattan sarfınazar olunabilir.

Ancak bu suretle mahkeme tesbit eylediği delaili mutazammın tanzim edeceği zabıt varakası suretini derhal diğer tarafa tebliğe mecburdur.

Madde 373 – Delillerin tesbiti hakkında sebkeden itirazlar delilleri tesbit eden hakim tarafından hallolunur. Delillerin tesbiti hususunda bu fasılın 2, 3, 4 üncü kısımları hükümlerine riayet olunur.

Madde 374 – Delillerin tesbiti için ifa ve tanzim edilmiş bilümun muamelat ve evrak esas dava dosyasının merbutu addolunur.

ON İKİNCİ FASIL

Masarifi muhakeme

Madde 413 – Müddei muhakeme masraflarını harç tariesi mucibince tediye mecburdur. Davayı mütekaibinin müddeabihten fazlası hakkındaki muhakeme masraflarını müddeaaaleyh kezalik harç tariesine tevfikan tediye mecburdur.

Madde 414 – İki taraftan her biri istimamı talep eyledi-

ği şahit ve ehlihibrenin veya talebine mebni icra kılınacak keşif ve sair muamelenin masrafını tediye ve buna kifayet edecek meblağı mahkeme veznesine tevdi mecburdur. Hakim tarafından tayin olunan müddet içinde masrafı vermeyen taraf talebinden sarfinazar etmiş addolunur.

Madde 415 – Re'sen icrası emrolunan muamelenin istilzam ettiği masrafı iki taraftan birinin veya her ikisinin tediye etmesine karar verilir ve bunun için takdir olunacak meblağ mahkeme kalemine tevdi olunur.

Tayin olunan müddet içinde işbu muameleye ait masraf tediye olunamaz ise ileride icap edenlerden istifa olunmak şartıyla Devlet hazinesinden tediye olunmasına karar verilebilir.

Madde 416 – Masarifi muhakemeyi berveçhi peşin tediye eden taraf haklı çıkarsa bu masraf diğer tarafa tahmil olunur.

Madde 417 – Kanunen musarrah olan hallerden maada-sında masarifi muhakemenin aleyhinde hüküm verilen taraftan istifa olunmasına karar verilir. Davada iki taraftan her biri kısmen haklı çıkarsa mahkeme her birini masrafla ilzam veya bu masrafı aralarında takdir ettiği surette taksim eder.

Hakim huzurunda tetkik olunan davalara ait masarifi muhakeme iki taraf beyninde mukaveleye göre ve böyle bir mukavele yoksa ahkamı sabıkaya tevfikân hükümlenir.

Madde 418 – Davanın esası hakkında lehine hüküm verilmiş olan taraf aşağıdaki hallerden birini yapmış ise masarifi muhakemenin tamamı veya bir kısmıyla mahküm edilebilir:

- 1 – Davayı bililtizam uzatmak,
- 2 – Lüzumsuz masraf yapmak,
- 3 – Yedinde bulunup da hükme müessir olan vesikaları vakit ve zamaniyle hasmına bildirmemek.

Madde 419 – Mahkumaleylehler mütaaddit ise masarifi muhakeme davadaki alakalarına göre taksim olunur ve kendileri müteselsilen mesul addolunabilir.

Madde 420 – Davaya müdahale eden kimsenin iltihak ettiği taraf mahküm olursa yalnız müdahale masrafiyle mahküm edilir. Aksi halde bu masraf diğer tarafa tahmil olunur. Mamafih hüküm üçüncü şahsın iltihak ettiği taraf lehine verilmiş olsa bile lehine hükümlenilen tarafın hal ve hareketi üçüncü şahsın müdahalesini istilzam etmiş ise müdahaleye mütaallik masrafın tamamı veya bir kısmı lehine hükmedilen tarafa tahmil olunabilir.

Madde 421 – Mahkeme suiniyet sahibi olan müddeialehyi veyahut bir güna hakkı olmadığı halde dava ikame eden tarafı kanuni masraftan başka diğer tarafın vekiliyle aralarında takarrür eden ücreti vekaletin tamamı veya bir kısmı ile de mahküm edebilir.

Ücreti vekaletin miktarı hakkında ihtilaf vukuunda miktarını re'sen mahkeme takdir eder.

Madde 422 – Suiniyet sahibi olan müddealehyh yahut bir güna hakkı olmadığı halde dava etmiş olan taraf bundan maada yüz liraya kadar cezayi nakdiye mahküm edilebilir. Bu haller vekilden sadır olmuş ise cezayi nakdi vekil hakkında tayin olunur.

Madde 423 – Masarifi muhakeme aşağıda beyan olunan şeylerdir:

- 1 – Tarife mucibince mahkeme kalemi vasıtasıyla yapılan masraflarla celsei muhakeme, keşif ve haciz masrafları,
- 2 – Şahidin seyahat ve ikamet masrafiyle yevmiyesi ve ehlihibre ücret ve masrafları,
- 3 – İlam harçları,
- 4 – Resmi dairelerden talep olunan evrakın asıl ve suret tasdik ve pul harçları,
- 5 – Mahkemede bizzat hazır bulunanların buldukları günlere ait seyahat ve ikamet masrafları,
- 6 – Davanın ehemmiyetine göre kanunu mucibince takdir olunacak vekil ücretleri.

Vekili bulunduğu halde mahkeme de bizzat ispatı vücut eden taraf yalnız seyahat masrafiyle bir güne mahsus olmak üzere yevmiye alabilir. Ancak hakim bizzat isticvap veya yemin etmesine karar vermiş ise bu günler için yevmiye alabilir.

Madde 424 – 421 nci maddenin ikinci fıkrasına ve maddesi sabıkanın altıncı numarasına tevfikân takdir olunacak ücretler ancak iki taraf arasında muteberdir. Vekil ile müvekkil arasındaki münasebet hakkında hukuku adiyeye ahkâmı tatbik olunur.

Madde 425 – İki taraftan birinin vefatı, davanın terki gibi bir sebeple hükme iktiran etmiyen davalara mütaallik masarifi muhakeme tahkikat hakimi tarafından takdir ve hükmlenir.

Madde 426 – Lehine hüküm verilen taraf için tahsil olunacak masarifi muhakeme miktarı hükümde gösterilmek lazımdır. Tahkikatın hitamına kadar olan masarifi muhakemenin miktarı iki taraftan her biri canibinden verilecek müfredat pusulası üzerine tahkikat hakimi ve muhakeme celsesi masrafları da mahkeme tarafından takdir olunur.

BEŞİNCİ BAP

Müzaheretî adliye

Madde 465 – Kendisiyle ailesini meşetçe ehemmiyetli zarurete düşürmeksizin masarifi lazimeyi kısmen veya tamamen ifadan aciz olan kimselerle müessesatı hayriye iddia ve müdafaalarında veya icraya ve ihtiyati tedbirlerle müracaatlarında haklı olduklarına dair delil gösterirlerse müzaheretî adliyeye nail olabilirler

Ecnebilerin müzaheretî adliyeye nail olabilmeleri muamele müteakibinin cari olduğunun ispat edilmesine mütevakıftır.

Madde 466 – Müzaheretî adliye aşağıdaki hususları temin eder:

- 1 – Yapılacak bilcümle masarifi muhakemeden muvakkaten muafiyet,
- 2 – Şahit ve ehlihibre masarifi Devletçe avans olarak verilmek,
- 3 – Masarifi muhakeme için teminattan istisnaiyet.
- 4 – Tebligat ücret ve masraflarından müecceliyete,
- 5 – Davanın vekil ile takibi iktiza ettiği halde ücreti bilâhara verilmek üzere vekil temin olunmak,

- 6 – İcra dairelerince alınan bilümunun harçlar tecil ve masarifi zaruriye avans olarak Devletçe ita edilmek,
7 – Bilümunun pul rüsumundan muvakkaten muafiyet,
8 – Katibiadillerin tanzim edecekleri bilcümle evrak ve suretlerin harç ve rüsumundan muvakkaten muafiyet.

Madde 467 – Müzahereti adliyeye nail olan kimsenin ikametgahı davayı rüyet eden mahkemenin bulunduğu mahalde olmadığı veya o şehirde bunun hukukunu muhafazaya muktedir vekil bulunmadığı ve kendisinin bizzat hukukunu müdafaa edemeyeceği anlaşıldığı takdirde mahkeme münasip gördüğü zatin bilve kale hareket etmesini emreder.

Madde 468 – Müzahereti adliye davanın ikame edileceği mahkemede tahriren veya şifahen talep olunur. İşbu talepte davanın hulasesiyle istinat edilecek esbabı sübutiyenin neden ibaret olduğu beyan edilmek lazımdır. Bununla beraber mahalli belediyesinden veya heyeti ihtiyariyesinden alınmış bir şahadetname verilir. Şahadetnamede talibin sanat ve sıfatiyle servetinin ve Devlete vermekte olduğu verginin miktarı ve ailesinin hal ve vaziyeti ve dava masrafını tesviyeye kudreti olmadığı yazılır. Müzahereti adliye talebine mütedair evrak, damga vesair rüsumdan muafıdır.

Madde 469 – Müzahereti adliye talebi üzerine mahkemece verilecek karar şifahi murafaa cereyan etmeksizin ittihaz olunabilir. Müzahereti adliye talebinin kabul veya reddine dair ittihaz olunan kararlar kati olup aleyhine hiçbir tarikı kanuniye müracaat olunamaz.

Müzahereti adliye esnayı muhakemede dahi talep olunabilir. Bu talep kabul edilirse evvelce yapılmış olan masarife teşmil edilemez. Yeni bir sebep zuhurunda reddedilen müzaheret talebi tekrar edilebilir.

Madde 470 – Müzahereti adliye talebinin esasen varit bulunmadığı veya sebebinin zail olduğu mahkemece tahakkuk ederse müzahereti adliyenin kabulü hakkındaki karar refolunur.

Madde 471 – Diğer tarafın mahkûmiyeti halinde müzahereti adliye kararından dolayı istifa olunamıyan bilcümle mebaligh ilanının icrasına bununla mahkum olan taraftan evvel beevvel ve sureti mümtazede tahsil olunur.

Madde 472 – Müzahereti adliyeye nail olan kimse için tayin edilen vekil kendi ücret ve masrafını aleyhine hüküm verilmiş olan diğer taraftan doğrudan doğruya talep ve istihsale mezundur.

Madde 580 – İşbu kanun neşri tarihinden üç ay mürrundan itibaren meridir.

Madde 582 – Bu kanunun icrasına Adliye Vekili memurdur.